

ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΖΑΝ ΠΑΣΙΝΟ—*Ἡ Αἰωνία Ἱστορία* (Θέατρον Κυβέλης).—ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΤΛΑ—*Τὸ Πορτογαῖο τοῦ Ντόριαν Γκρέυ*—(Θέατρον Κυβέλης).

Ὁ κ. Ζάν Παζινό ἠθέλησε, λέγουσιν, μετὰ τὴν «Αἰωνίαν Ἱστορίαν» ν' ἀποδείξῃ τὸ πολυανδρικὸν τῆς γυναικὸς καὶ τὸ πολυγύναικον τοῦ ἀνδρός, τὸ ἴδιον πρᾶγμα ποῦ ἤθελε ἠθελᾶν, ν' ἀποδείξῃ καὶ ὁ κ. Γκραδιέρ, δραματικὸς συγγραφεὺς, φιλοξενούμενος εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Παζίνου, ὡς ἀπολογητὴς τῆς διαιτησῆς αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ἐφαρμόζει καὶ πρακτικῶς, παρὰ τὴν προχωρημένην ἡλικίαν του, εἰς τὸ τέλος τοῦ δράματος.

Ἔννοεῖται ὅτι δὲν μ' ἐνδιαφέρει τελείως τί ζητεῖ ν' ἀποδείξῃ μετὰ τὸ ἔργον του ὁ νεαρώτατος δραματικὸς, ὅπως καὶ κάθε δραματικὸς, μικρὸς ἢ μεγάλος. Τὸ δρᾶμα καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν ἔργον ἐν γένει δὲν ἔγινε διὰ ν' ἀποδεικνύῃ τίποτε, οὔτε τὸν νόμον τοῦ Μαριότου ἀκόμη. Διὰ τὴν ἀπόδειξιν θεωρεῖ, ὑπάρχουν ἄλλα εἶδη προσφορῶτερα, ὅπως ἡ διατριβή, τὸ δοκίμιον, ἡ πραγματεία, ἡ ἀνκοίνωσις, τὸ ἄρθρον κτλ. Τὸ καλλιτεχνικὸν ἔργον ἀπορρέει ἀπὸ μίαν συγκίνησιν καὶ εἶναι προωρισμένον νὰ μᾶς δώσῃ μίαν ἄλλην. Εἰδικῶς διὰ τὴν δίαιταν τῆς πολυανδρίας καὶ τῆς πολυγυναικίας θὰ ἐπερίτιπτε καὶ κάθε ἀπόδειξις, διότι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀυταπόδεικτον καὶ ἕλη ἢ ζωὴ μᾶς δὲν εἶναι ἄλλο παρ' ἓ μίαν πάλιν μεταξὺ τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ νόμου. Ἀπὸ τὴν πάλιν αὐτὴν προκύπτουν φυσικὰ χίλια δρᾶματα, τὰ ὅποια εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. Παζίνου, τοῦ κ. Γκραδιέρ καὶ κάθε συγγραφέως. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐσποφιν αὐτὴν κανεὶς δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ ψέξῃ τὸν συγγραφέα τῆς «Αἰωνίας Ἱστορίας» διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ θέματός του.

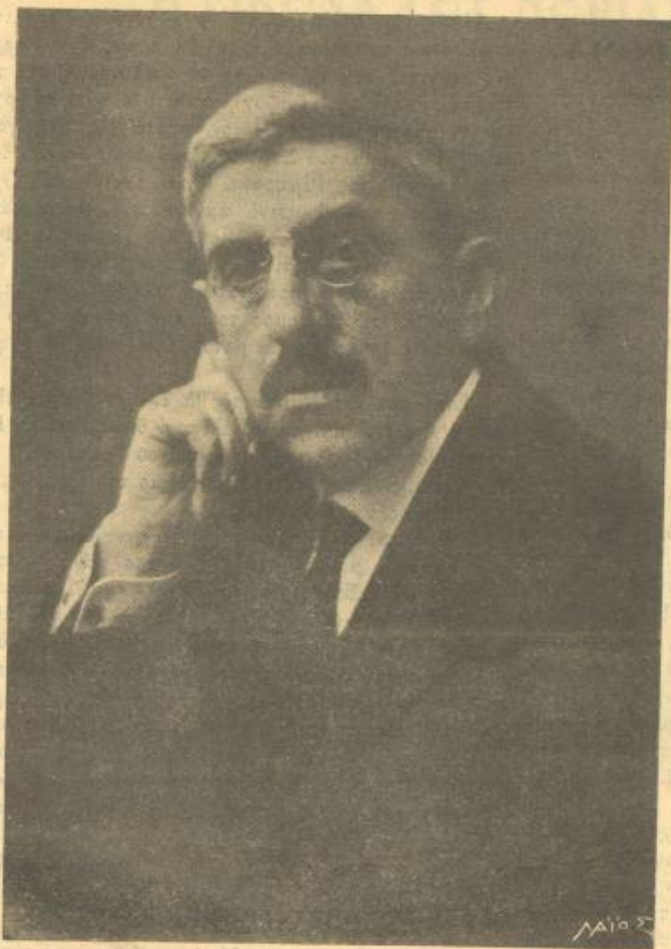
Ἐκεῖνο ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει λοιπὸν κυρίως δὲν εἶναι νὰ βιάσωμεν μαζὶ μετὰ τὸν κ. Παζινὸν τὴν ἀνοικτὴν θύραν μιᾶς βιολογικῆς ἀληθείας. Εἶναι νὰ ἰδοῦμεν κατὰ πόσον ὁ νεαρὸς συγγραφεὺς εἶναι εἰς θέσιν νὰ μᾶς δώσῃ μίαν δραματικὴν συγκίνησιν. Καὶ ὁμολογῶ ὅτι ὁ κ. Παζινὸς δὲν μᾶς ἄφησεν ἐντελῶς ἀδι-ἀφέρους. Περ' ὅλην τὴν συμφορῆσιν τῆς πλοκῆς τοῦ ἔργου, τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ πρόσωπα καταγίνονται φιλοτίμως νὰ ἀποδείξουν τὴν θεωρίαν τοῦ κ. Γκραδιέρ καὶ τοῦ κ. Παζίνου, παρ' ὅλα τὰ σχετικὰ ἁ-σματὰ, τὰς μικρὰς σκηρικὰς ἀδεξιότητας καὶ τὰς ψυχολογικὰς ἀσυνεπείας μερικῶν προσώπων, ὅπως ὁ σωφὲρ Βίκτωρ Πουί καὶ ὁ μικρὸς Γεώργιος, τὸ ἔργον συγκρατεῖ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὸ παρακολουθεῖ κανεὶς, ἕως τὴν τελευταίαν πρᾶξιν—ὦρα πρώτη πρωῒνῃ—χωρὶς νὰ νυστάξῃ. Περιμένει ὁ θεατὴς κάτι τι μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς. Καὶ ἔταν ὁ θεατὴς περιμένῃ αὐτὸ τὸ κάτι τι, μετὰ ἀνοικτὰ μάτια, διὰ μέσου τριῶν πρᾶξεων, ὅσον καὶ ἂν τὸ κάτι τι αὐτὸ, ἔταν ἔρχεται, δὲν εἶναι ἀνάλογον τῆς προσδοκίας, σημαίνει πάντοτε ὅτι τὸ δρᾶμα δὲν εἶναι διὰ πέταγμα. Προκειμένου δὲ

περὶ νέου συγγραφέως, παρουσιάζοντος τὰς πρώτας του θεατρικὰς δοκιμὰς, σημαίνει ἀκόμη ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἄξιος νὰ προσαχθῇ καὶ νὰ δικαιολογήσῃ πολλὰς ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον του.

Ἐόρηνκαν πολλοὶ ὅτι τὸ ἔργον στερεῖται ποιήσεως, ὅτι δὲν μᾶς προσφέρει δηλαδὴ μίαν βαθυτέραν καλλιτεχνικὴν συγκίνησιν. Δὲν ἀνοῦμαι ὅτι ἀπὸ τὸ σύνολον ἢ ἐντύπωσις εἶναι αὐτή. Ὑπάρχουν ἕως εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ δραματικὰ λεπτομέρεια, ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν λείπει ἡ σχετικὴ συγκίνησις. Τὸ ἁμάρτημα τῆς Ἑλένης Ντὰ Λινιερί, ὅπως μᾶς παρουσιάζεται μάλιστα ἀπὸ τὴν πρώτην πρᾶξιν, μετὰ τὴν τυχαίαν ἐκρηξίν τοῦ σκανδάλου εἰς τὴν κρεβδωτοκάμαραν τοῦ μικροῦ τῆς ἀγοριοῦ, μετὰ τὰς ἀγωνίας, τὰς τύψεις, τὴν ἐντροπὴν καὶ τὴν πληγωμένην υπερηφάνειαν τῆς νέας καὶ θερμῆς γυναικὸς, ποῦ συνοδεύουν τὴν ἀκατανίκητον ἔλξιν τῆς πρὸς ἓνα χυδαῖον ἐκμεταλλευτὴν, μέχρι τῆς τελικῆς καταστροφῆς, δὲν εἶναι ἓνα ἁμάρτημα στερημένον δραματικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ὁμολογῶ δὲ ὅτι ἡ γυναικεῖα ψυχολογία τοῦ νέου συγγραφέως, τόσον εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ἡρώιδος του, ὅσον καὶ εἰς τὰς δευτερευούσας γυναίκας τοῦ δράματος, δὲν εἶναι ἀναξία προσοχῆς. Ἐπιπλέον ὁ κ. Παζινὸς παρουσιάζει μεμονωμένως κατὰ τὸ παρὸν ἀρετὰς σκηρικοῦ συγγραφέως, ποῦ δὲν τὰς συναντῶμεν συχνὰ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν θέατρον, καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος νὰ μὴ λάβουν μίαν εὐτυχεστέραν ἐξέλιξιν, ἂν ἀκολούθησῃ ἓνα καλὸν δρῶμον. Ἀπὸ τοῦ νέου ἀνθρώπου πολλὰ ἤμπορεῖ νὰ ἐλπίζῃ κανεὶς καὶ δὲν πρέπει νὰ βιάζεται ποτε ν' ἀπογοητευθῇ. Καὶ περὶ αὐτοῦ πρόκειται.

Ἡ ἐκτέλεσις ὑπῆρξεν ὁμολογουμένως ἐξαιρετικῶς εὐνοϊκὴ διὰ τὸν κ. Παζινόν. Ἡ κ. Κυβέλη εἰς τὸν ρόλον τῆς Ἑλένης Ντὰ Λινιερί μᾶς ἐνθῆμισε τὰς καλύτερας τῆς στιγμᾶς. Ὁ κ. Γαβριηλίδης, ὡς σωφὲρ, πολὺ καλὸς. Οἱ κ.κ. Χρυσομάλλης, Παπαγεωργίου, Φραγκοῦδης, Ἰακωβίδης, Χαλκιδέουλος καὶ ἡ χαριτωμένη μικρὰ Φλώρα Βορδῶνη ἐκράτησαν τοὺς κυριωτέρους ρόλους, κατὰ τρόπον πολὺ εὐχάριστον. Ἀπὸ τὰς ἄλλας κυρίας ἡ κ. Ἀλκαίου καὶ ἡ κ. Βώκου μοναδικὰ ὅπως πάντοτε εἰς τοὺς γεροντικούς τῶν ρόλους. Ὅλοι ἐπαίξαν εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ μετὰ ἓνα ἐξαιρετικὸν κέφι, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τοὺς ἀναγνωρίσῃ ὁ νέος συγγραφεὺς. Ἀλλὰ μήπως καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι μίση λεπτομέρεια ἀκόμη, ποῦ ἤμπορεῖ νὰ καταλογισθῇ εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ κ. Παζίνου;

Ζητῶ συγγνώμην τώρα ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας μου διὰ τὸ πῆδημα ποῦ θὰ κάμω. Εἶμαι ἀναγκασμένος εἰς τὴν ἰδίαν στήλην, ἔπου ἀνίχνευσα πρὸ ἔλλογου τὰς ἀρετὰς ἐνὸς νέου ταλάντου, νὰ ὀμιλήσω διὰ τὸν *Ὁσκάρ Οὐάιλντ*. Ἀτυχῶς τὸ *Πορτογαῖο τοῦ Ντόριαν Γκρέυ* ὑπῆρξε μίση προσδοκωμένη ἀπογοήτευσις διὰ τοὺς ἐπικοινωνήσαντας πρὸς τὴν ὥρασαν ποιήσιν τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος. Εἰς τὸ δρᾶμα, τὸ ὁποῖον

Ο κριτικός του περιοδικού μας κ. ΠΑΠΑΝΑΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Φωτογρ. Γ. Μπούκα

δισκεύαζεν ἄγγλος συγγραφεὺς, δὲν ἀπέμειναν παρὰ ἐλάχιστα πράγματα ἀπὸ τὰς ὁραιότητας τοῦ μυθιστορήματος. Τὸ ἔργον σχεδὸν δὲν ἀνγνωρίζεται. Ὁ Ντόριαν εἶναι ἀγνώριστος μέσα εἰς αὐτό. Πολλὰ πράγματα μένου ἀνεξήγητα καὶ ἀδικαιολόγητα εἰς τὴν ψυχολογίαν τοῦ θαυμαστοῦ ἥρωος καὶ τὴν αἰσθητικὴν μεταφυσικὴν τοῦ ἔργου. Ἀπὸ ἄλλου τοὺς θησαυροὺς τοῦ ἔργου δὲν περιεσώθη παρὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Ντόριαν μετὰ τὴν ἴθροποιὸν τοῦ Λαϊκοῦ Θεάτρου, τὸ συμπληθικὸν αὐτὸ πλάσμα, πὸς ὑπῆρξεν ἡ ξανθὴ Σύμπελ, καὶ τὸ ὅποιον ἡ κ. Κυδέλλη εἰς τὸν μικρὸν τῆς ρόλου ἐνεσάρκωσε μετὰ μίαν ἀξιολάτρευτην καὶ ὑποβλητικὴν ποιήσιν. Αὐτὸ καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ ὄρατα παράδοξα τοῦ μεγάλου ταχυδακτυλοῦργου τῆς ἐκφράσεως, πὸς ἐπῆγαν χαμένα. Τί-

ποτε ἄλλο! Οἱ παρακολουθήσαντες τὸ ἔργον εἰς τὸ θέατρον δὲν ἔχουν παρὰ νὰ σπεύσουν ἀμέσως νὰ προμηθευθοῦν τὸ μυθιστόρημα. Θὰ ἦτο κρίμα νὰ μείνουν μετὰ τὴν θεατρικὴν ἐντύπωσιν μόνον.

Ἄλλὰ τί συμβαίνει, πρὸς Θεοῦ, μετὰ τοὺς ἴθροποιούς μας, ὅταν πρόκειται νὰ παίξουν καθαρῶς ποιητικὰ ἔργα; Τὰ λόγια ἐγαίνου ἀπὸ μέσα τους μετὰ τὸ τσιγκέλι, συλλαβίζου σχεδὸν ὅλας τὰς λέξεις καὶ θεωροῦν ὡς ὑποχρέωσίν των νὰ μὴν ἀκούωνται πέραν τοῦ πρώτου καθίσματος. Παίζου δηλαδὴ, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ Μητσάκης, «κατὰ τρόπον ἐντελῶς ξεψυχισμένον καὶ νυστακτικώτατον». Καὶ ὠρισμένως ὑποθέτω ἴτι κάποιος τοὺς ἐγέλασεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διὰ νὰ προσθέτου τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν ἐμφυτον ἀτονίαν τῆς δράσεως ὠρισμένων ἔργων τὴν ἀτονίαν τῆς ἐκφράσεως, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεταί τὸ ἐναντίον. Ὁ κ. Γαβριηλίδης, μολονότι εἶχε τὰς εὐτυχεῖς τοῦ στιγμάς, δυστυχῶς δὲν ἠμπόρεσε νὰ κάμῃ γενικῶς μεγάλα πράγματα μετὰ τὸν ρόλον του. Καὶ ὑποθέτω ὅτι τὸ λάθος δὲν εἶναι ἐντελῶς ἰδικόν του. Ὁ κ. Παπαγεωργίου ὑπῆρξεν ἕνας τῶν ἐπιτυχημένων. Πολὺ καλὴ ἐπίσης ἡ κ. Ἀλκαίου ὡς μητέρα τῆς Σύμπελ καὶ ὁ κ. Χαλκιδόπουλος ὡς Ἑβραῖος ἱμπρεσαρίος. Ὁ κ. Γακωβίδης δὲν ἦτο, ὑποθέτω, εἰς τὸν ρόλον του, ἐκτός ἀν τὸν ἔβαλαν κληρονομικῶς δικαιώματι εἰς τὸν ρόλον τοῦ ζωγράφου.

Τὸ πορτραῖτο, ὡς φωτογραφικὴ ὁμοιότης τοῦ κ. Γαβριηλίδου, εἶπαι ἔξεν ἀρκετὰ καλὰ τὸν ρόλον του. Ὡς ἐμφύχωσις τοῦ Ντόριαν Γκρέυ δὲν μᾶς εἶπε μεγάλα πράγματα. Ἄλλ' ἄς διασθῶμεν νὰ ξαναδιαβάσωμεν τὸ μυθιστόρημα. Εἶναι τὸ καλύτερον πὸς ἔχομεν νὰ κάμωμεν.

ΠΑΠΑΝΑΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ